

Posudek bakalářské práce (z pohledu oponenta)

název: **Ortorexie – přirozenost či obsese?**

autor: **Eva Záhorcová**

vedoucí: **PhDr. Adam Horálek, Ph.D.**

Předložená bakalářská je na první pohled pečlivě uspořádaná, předem detailně promyšlená a z jejího zpracování je zřejmé, že nevznikala ve spěchu. Zároveň je evidentní, že studentka své téma zpracovávala s nadšením a vysokým nasazením.

Eva Záhorcová si zvolila téma posedlosti zdravou stravou, odborně nazývanou *ortorexia nervosa*. V názvu si klade otázku, zda se jedná o přirozenost či obsesi, ale na tuto otázku ve svém výzkumu odpověď nehledá. Cílem práce je totiž u čtyř sledovaných osob zjistit odpovědi na 3 výzkumné otázky:

„1. Jak se změnil habitus člověka po změně svého stravování.

2. Jaké byly příčiny změny jejich životního stylu.

3. Jaké jsou důsledky změny jejich životního stylu, zejména v oblasti sociálních interakcí.“ (s. 14)

Jak je patrné, ve výzkumných otázkách klade těžiště na změnu stravování a obecněji na zdravý životní styl, ne na ortorexii. Ta je extrémní podobou téhož, vykazuje ovšem až obsedantní rysy, psychiatry je vnímána jako jedna z poruch příjmu potravy a může mít až fatální následky. To, že studentka své informanty pojí s nálepkou ortorexie, vnímám jako hlavní diskutabilní problém, především z etického hlediska (viz otázka 1 a 2). Vzhledem k názvu BP i rozsahu vymezení pojmu ortorexie (kapitola 3.3), stejně jako k možnostem interpretace výsledků výzkumu, bych očekávala, že zdravý životní styl a zdravé stravování bude studentka pojímat jako jistý druh přesvědčení, které může mít (stejně jako víra) umírněnou, ale i fanatickou (radikální) podobu. Že dospěje k tomu, že na této pomyslné škále mezi umírněností a radikálností se nacházejí i její informantí. Z tohoto hlediska by, dle mého názoru, práci prospěla vyšší propojenost výzkumu s teorií i hlubší analýza získaných dat.

Současně je ale tato BP příkladná pečlivou metodologickou i teoretickou přípravou.

Z metodologie bych vyzdvihla:

- dvoustránkovou kapitolu věnovanou etickým aspektům výzkumu,
- pečlivě zdokumentované zúčastněné pozorování jedné z informantek při nákupu potravin
- a také že autorka své informanty sleduje komplexně – snaží se do svého výzkumu zjistit informace i z jejich sociálního okolí.

Na práci je pro např. další studující inspirativní i to, jak autorka své téma zdařile zasazuje do kontextu proměňující se společnosti.

Naopak, propojení výzkumu a teoretického konceptu habitu a kapitálu shledávám v některých detailech méně propracované (nevargumentované) a slabší, stejně tak shledávám absenci argumentů pro dílčí výstupy formulované jak v průběhu práce, tak i v závěru:

„Kapitálem, kterého chtěli informantí dosáhnout[,] je zdraví, atraktivita pro druhé pohlaví a zdravá příroda. V sociálním prostoru mých informantů je, podle jejich slov, zdraví, atraktivita či snaha o neznečištění životního prostředí chápáno jako něco, při jehož získání/ praktikování stoupne jejich prestiž ve společnosti a s tím i vzrostou jejich mocenské vlivy.“ (s. 29)

K této citaci se vztahuje otázka č. 3.

„Všichni zúčastnění měli nízké sebevědomí před změnou svého stylu stravování, které si chtěli zvýšit. Většinou prostřednictvím vylepšení svého vzhledu. U mužů to byl nárůst svalové hmoty, u žen pak shození přebytečných kil.“ (s. 53)

Nadváhu při tom jako důvod změny životního stylu zmiňuje autorka však u jedné ženy a jednoho muže, ne u dvou žen (viz otázka č. 4).

Pro obhajobu jsem tedy formulovala následující otázky:

1. Opravdu byste všechny své informanty zahrnula do kategorie ortorektik? Pokud ano, vysvětlíte proč.
2. Dala jste svým informantům číst svou práci? Dozvěděli se, že jejich příběh změny životního stylu pojíte s kategorií ortorexie?
3. Mohla byste podrobněji vysvětlit, jakým způsobem informanti hovořili o své potřebě posílit své mocenské vlivy prostřednictvím změny životního stylu? Týkalo se toto skutečně více (či dokonce všech) informantů?
4. V závěru píšete, že změnou životního stylu ženy chtěly „shodit přebytečná kila“ – týká se toto i informantky Míši? Pokud ano, je v práci někde její nadváha zmíněna?

Závěr:

Navzdory uvedeným výtkám považuji BP Evy Záhorcové za zdařilou a obohacující. Předvedla, že si umí zvolit téma, které ji zajímá a na jeho zpracování vynaloží obrovské úsilí. Zároveň že dokáže nad tématem přemýšlet globálněji – s odstupem. Proto tuto práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit – v závislosti na průběhu obhajoby – **stupněm B.**

Mgr. Lada Viková

V Pardubicích dne 10. 5. 2018